

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/29/2016
Identifikačné číslo spisu:	1111227411
Dátum vydania rozhodnutia:	25.01.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1111227411.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu P., bývajúceho v C., zastúpeného JUDr. Romanom Grigelom, advokátom so sídlom v Bratislave, Matejkova 45, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11 C 135/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 5. mája 2015, sp. zn. 14 Co 693/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa v konaní domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu sumu 400 115,57 eur s príslušenstvom ako náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy titulom nezákonného rozhodnutia o väzbe a nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré bolo vydané v trestnom konaní policajným orgánom Okresným úradom justičnej polície PZ Bratislava I pod sp. zn. ČVS: OUJP-1084/30-2000 z 11. decembra 2002 a ČVS: OUJP-95/2000 z 5. mája 2003.

2. Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 16. septembra 2013 č. k. 11 C 135/2011-187 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie - uznesenie o vznesení obvinenia sumu 5 000,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku žalobu zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Otázku, či žalobcovi vznikla škoda, za ktorú zodpovedá štát, riešil súd prvej inštancie podľa § 5 ods. 1, ods. 2 písm. a/, b/ zákona č. 58/1969 Zb. Uviedol, že žalobca nepochybne splňa prvú z podmienok pre priznanie nároku na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) za väzbu a to tým, že bol spod obžaloby právoplatne oslobodený, avšak splnenie tejto podmienky samo osebe ešte neodôvodňuje priznanie tohto nároku, pokiaľ nastal prípad predpokladaný v § 5 ods. 2. Vývodil záver, že žalobca si väzbu zaviniť sám, keď nemal stále bydlisko, na ktorom by sa zdržiaval, nebolo ho možné zabezpečiť pre účely trestného konania, nedostavoval sa na úkony pred vyšetrovateľa a preto mu nevznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu. Mal za

to, že u žalobcu je daný právny nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia a následného vedenia trestného stíhania, keď sa preukázala reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti a vážnosti žalobcu v spoločnosti, avšak len v takej miere, že žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 000,- eur. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p.

3. Krajský súd v Bratislave na odvolanie účastníkov konania rozsudkom z 5. mája 2015 sp. zn. 14 Co 693/2013, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. ako vecne správny a účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami, vyhodnotením rozhodujúcich skutočností a právnym posúdením veci. Zdôraznil, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu vychádzal z rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave, ktorý rozhodol o vzatí žalobcu do väzby a následne zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby, keď súd v občianskom súdnom konaní nemá oprávnenie meniť a korigovať skutkový stav konštatovaný v právoplatnom rozhodnutí súdu v trestnom konaní a z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že žalobca maril vyšetrovanie a v jeho prípade išlo o tzv. útekovú väzbu. Uviedol, že súd prvej inštancie podrobne zdôvodnil všetky úvahy, ktoré ho viedli k ustáleniu sumy 5 000,- eur ako primeranej náhrady za nemajetkovú ujmu, ktorú pociťoval žalobca vo svojom osobnom živote a dostatočne rozlíšil príčinnú súvislosť medzi tvrdenou nemajetkovou ujmovou samostatne v súvislosti s väzbou a samostatne v súvislosti s trestným konaním, keď žalobca vznik ujmy pociťoval predovšetkým v súvislosti s jeho zadržaním a výkonom väzby. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p.

4. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“). Namietal, že v konaní došlo k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.), a rozhodnutie odvolacieho súdu (rovnako aj rozhodnutie prvostupňového súdu) spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Podľa názoru dovolateľa odvolací súd pristúpil k rozhodnutiu o jeho odvolaní svojvoľne, arbitrárne, formalisticky a bez vysvetlenia opomenul pre neho priaznivú judikatúru, preto je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na nesprávnych skutkových a tiež na nesprávnych právnych záveroch. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci.

5. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

6. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie v prejednávanej veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov odvolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1, 2 C. s. p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C. s. p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu

spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, je dovolanie mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často zdôrazňuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inšinciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

10. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

11. V prejednávanej veci smeruje dovolanie výslovne len proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

12. Dovoláním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok (výrok) odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. procesne prípustné.

13. S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 vety druhej O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p. (či už to účastník namietala alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (por. napr. R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto

ustanovení; rozhodujícím je, že k tejto vade skutočne došlo.

14. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/, g/ O. s. p. netvrdil a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

15. Žalobca v dovolaní výslovne namietal vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

16. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký nesprávny, procesné ustanovenia porušujúci postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a v konaní uplatňovať (realizovať) procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ide najmä o právo predniesť (doplniť, či dopĺňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods. 1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O. s. p.).

17. Po preskúmaní obsahu spisu dovolací súd nezistil žiadne porušenie procesných predpisov zo strany súdov nižšieho stupňa, ktorým by došlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom. Žalobca mal v konaní zachované všetky vyššie uvedené procesné oprávnenia a súd mu vytvoril priestor pre ich realizáciu. Žalobca žiadne z vyššie uvedených porušení ani nenamietal.

18. Dovolateľ svoju argumentáciu o existencii vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. založil na tvrdení, že rozhodnutia súdov sú nepreskúmateľné a neobsahujú zdôvodnenie tých skutkových a právnych otázok, ktoré boli pre posúdenie veci podstatné.

19. K tejto námietke dovolací súd odkazuje na zjednocujúce stanovisko, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie : „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

20. S poukazom na citované stanovisko je vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná dovolateľom preto považovaná za tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p., ktorá síce je relevantným dovolacím dôvodom avšak v súlade s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (pozri napr. sp. zn. 3 MCdo 16/2008 a 6 Cdo 84/2010, 5 MCdo 10/2010, 3 Cdo 166/2012, 4 Cdo 107/2011) prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode len vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (§ 238, § 239, § 237 O. s. p.).

21. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných vád alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „vád najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p., ktorý by bol

dôvodom pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

22. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení sú zrejmé právne úvahy odvolacieho i prvoinštancného súdu (ich vecnou správnosťou sa dovolací súd nezaoberal), ktoré viedli k prijatiu záveru, že žalobcovi nevzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. V dôsledku toho odvolací súd už v tomto smere ďalšiu odvoláciu argumentáciu žalobcu nepovažoval za spôsobilú vyvrátiť správnosť prijatého záveru, že žalobcovi nevzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za vykonanú väzbu a za správny považoval aj záver o priznaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie vo výške 5 000,- eur. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, na ktorých je rozhodnutie založené, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Skutočnosť, že žalobca má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

23. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov v dovolaní napadnutom rozsudku, nemali za následok odňatie možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

24. Dovolateľ namietal i nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 ods. 1 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby boli tvrdenia dovolateľa o existencii tohto dovolacieho dôvodu opodstatnené (najvyšší súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p.

25. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodiť z § 239 O. s. p., ani z § 237 ods. 1 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jeho dovolanie podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné odmietol.

26. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.). O výške náhrady trov konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.